

Wewnętrzne procedury interwencyjne w sytuacjach zagrożenia, obowiązujące w Gimnazjum w Pliszczynie

na podstawie opracowania mgr Grażyna Nazarewicz (materiały uzyskane podczas szkolenia koordynatorów ds. bezpieczeństwa z dn.18 IX 07r.)

TREŚCI

Interwencja wychowawcza – procedury postępowania.
Prawne granice interwencji wychowawczej w szkole.
Szkolna interwencja profilaktyczna.
Prawa ucznia.
Prawa rodziców.
Przepisy prawa.
Interwencja psychologiczna i wychowawcza w szkole.
Granice interwencji wychowawczej.
Wykaz miejsc, gdzie można uzyskać pomoc (załącznik 1)
Powołanie Komisji Dyscyplinarnej

Procedury postępowania dyrektorów szkół i nauczycieli, formy współpracy z policją

W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia, ewentualnie udziela pomocy medycznej.
- Zawiadamia o fakcie rodziców/opiekunów,
- O pozostaniu ucznia w szkole, czy też przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, bądź też przekazania go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki,
- W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu, – jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych – szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, w przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5% alkoholu lub wydychanym powietrzu powyżej 0,25% alkoholu na dm³) Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, lub w przypadku jej braku, do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin).
- Jeżeli zdarzenia, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia Policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego o tej szczególnej sytuacji.
- Spożywanie przez ucznia, który ukończył 17 lat, alkoholu na terenie szkoły stanowi wykroczenie z art. 431 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancje przypominającą wyglądem narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

- Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
- Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrekcję szkoły i wzywa Policję.
- Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
-

W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

- ❑ Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń:
 - przekazał mu te substancje,
 - pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją
- ❑ Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie dokonać przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność wyłącznie zastrzeżona dla Policji!
- ❑ O swoich spostrzeżeniach nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły.
- ❑ W przypadku, gdy uczeń na polecenie nauczyciela nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa Policję, (która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy)
- ❑ Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją Policji.
- ❑ Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.
- ❑ Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając spostrzeżeniami możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o jego demoralizacji (naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematycznie uchyla się od spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działaniach grup przestępczych) nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

- ❑ Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy, dyrektorowi szkoły.
- ❑ Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego.
- ❑ Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
- ❑ Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz – w ich obecności – z uczniem.
- ❑ W przypadku potwierdzenia uzyskanej informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- ❑ Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadrą pedagogiczną lub nie reagują na wezwanie do stawiennictwa w szkole, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o wymienionych wyżej przejawach demoralizacji nieletniego, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
- ❑ Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem/psychologiem, itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów.
- ❑ Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich
- ❑ Jeżeli uczeń przejawia powyższe zachowania po ukończeniu 18 roku życia (a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa), sposób postępowania nauczyciela w takim przypadku powinien być uregulowany w statucie.
- ❑ W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, szkoła jako instytucja jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych wprowadzenie do obrotu środków odurzających; udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia; wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

- ❑ Każde z opisywanych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

- ❑ Uczeń, który dopuszcza się powyższych czynów po ukończeniu 17 lat popełnia przestępstwo i podlega przepisom ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.
- ❑ W każdym przypadku popełnienia czynu karnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić Policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia, prokuratora lub Policję.
- ❑ Postępowanie wobec sprawcy czynu karnego/przestępstwa: niezwłocznie powiadomienie dyrektora szkoły, ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę, powiadomienie rodziców ucznia,

Postępowanie wobec sprawcy czynu karnego/przestępstwa:

- ❑ Niezwłoczne powiadomienie Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- ❑ Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji (np. sprawca rozbój na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).
- ❑ Sporządzenie dokładnej notatki o zdarzeniu.

Postępowanie nauczyciela/wychowawcy wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karnego mającego miejsce na terenie szkoły lub poza nią, a związany był z przemocą w rodzinie, przemocą ze strony rówieśników lub osób dorosłych.

- ❑ Nauczyciel/wychowawca po uzyskaniu informacji, stwierdzeniu obrażeń na ciele ucznia lub będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do udzielenia pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, ewentualnie karetki pogotowia w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń, niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły, konsultacja z psychologiem lub pedagogiem,
- ❑ Powiadomić rodziców ucznia,
- ❑ Niezwłoczne wezwać Policję w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia lub ustalenie dalszego postępowania szkoły,
- ❑ Zapewnić kontakt z właściwą osobą lub instytucją, jeśli dziecko – ofiara przemocy wymaga pomocy specjalistycznej.

Agresja ucznia wobec nauczyciela.

W szkołach zdarzają się sytuacje, w których nauczyciel czuje się zagrożony agresją ucznia.

Podstawową zasadą obowiązującą w takich przypadkach jest nieukrywanie takich czynów popełnianych przez uczniów. Pogroźki, grożenie nauczycielom to przestępstwo, nie można ich bagatelizować.

- ❑ Podstawowym krokiem, jaki powinien zrobić nauczyciel to przekazanie informacji, notatki ze zdarzenia dyrektorowi szkoły.
- ❑ Na dyrektorze, który jest prawnie zobowiązany do troski o bezpieczeństwo nauczycieli, spoczywa obowiązek podjęcia kroków adekwatnych do zagrożenia (np. zawiadomienie organów policji), daje to także poczucie bezpieczeństwa nauczycielowi.
- ❑ Należy podkreślić, że zadbanie o własne bezpieczeństwo, w razie konieczności prośba o pomoc w sytuacjach trudnych, są zasadniczą sprawą, nauczyciel ma prawo do obrony koniecznej.
- ❑ Konieczna jest szczegółowa dokumentacja zajścia, ustalenie faktów, świadków i w miarę możliwości opisanie ich.
- ❑ Dyrektor wraz z nauczycielem powinien znaleźć oparcie w radzie pedagogicznej, poinformowanej o zajściu i współuczestniczącej w rozwiązaniu problemu.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych substancji lub przedmiotów, należy:

- ❑ Zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom (np. stosując określone metody ewakuacji),
- ❑ Uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać Policję – tel. 997 lub 112.

Podstawy prawne stosowanych procedur:

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. – tekst jednolity)

Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą).

- ❑ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ❑ (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.).
- ❑ Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).
- ❑ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.).
- ❑ Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1977 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- ❑ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.).
- ❑ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).

Szkolna interwencja profilaktyczna (wg Z. B. Gaś)

Metoda szkolnej interwencji profilaktycznej jest propozycją działań skierowanych do nauczycieli i pedagogów szkolnych. Jej celem jest zapobieganie problemom związanym z używaniem przez młodzież substancji psychoaktywnych. Opracowano ją nie tylko z powodu narastania tych problemów, ale również, dlatego, że brak jest odpowiednich procedur postępowania w przypadkach, gdy uczeń upije się, pali papierosy lub używa narkotyków w szkole. Inspiracją była metoda krótkiej interwencji stosowana przez lekarzy pierwszego kontaktu wobec dorosłych pacjentów nadużywających alkoholu.

Wsparcie

- ❑ Szkolna interwencja profilaktyczna jest oparta na ścisłej współpracy z rodzicami, co jest zgodne z priorytetami ostatniej reformy oświaty.
- ❑ Zadaniem wychowawcy (czy pedagoga szkolnego), prowadzącego interwencję, jest udzielenie wsparcia rodzicom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.
- ❑ Wsparcie ze strony przedstawicieli szkoły polega na udzieleniu odpowiednich informacji i zaproponowaniu konkretnej procedury postępowania, w atmosferze troski i zaniepokojenia o ucznia.

Elementy interwencji

Interwencja profilaktyczna składa się z czterech elementów:

1. Diagnozy,
2. Porady,
3. Kontraktu,
4. Monitorowania.

Diagnoza, ma na celu zaplanowanie adekwatnych działań wobec ucznia oraz ocenę skali problemów związanych z używaniem przez niego środków odurzających, psychoaktywnych.

Porada, w czasie, której zostaje jasno wyrażone stanowisko szkoły zabraniające picia alkoholu, palenia papierosów lub brania narkotyków oraz motywowania ucznia do uczestniczenia w dalszych działaniach interwencyjnych – m. in. poprzez przekazanie informacji na temat bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia, a nawet życia związanych z używaniem określonego środka. Informuje się o tym, że sprawa zostanie przekazana rodzicom.

Kontrakt, traktowany jako główne narzędzie motywujące ucznia do zmiany zachowania. Jest on opracowywany przez rodziców we współpracy z wychowawcą i potem przedstawiany dziecku. Ma ono prawo do negocjowania zawartych w nim ustaleń.

Kontrakt podpisany przez szkołę, rodziców i ucznia określa:

- zobowiązanie ucznia do nieużywania środków odurzających;
- przywileje, które zostały odebrane uczniowi w następstwie używania przez niego środków odurzających oraz sposób ich stopniowego odzyskiwania
- zasady zachowania w domu i szkole konsekwencje związane z nieprzestrzeganiem ustaleń.

Monitorowanie realizacji postanowień zawartych w kontrakcie.

Celem jest tu wspieranie pozytywnych zmian w zachowaniu ucznia.. Wymaga ono stałej wymiany informacji między szkołą a domem.

- Wprowadzenie procedury interwencji do szkolnego programu profilaktyki może zapobiegać rozpowszechnieniu się problemów związanych z używaniem środków odurzających wśród uczniów.
- Widoczne i konsekwentne postępowanie nauczycieli w takich sytuacjach oraz sankcje nakładane na uczniów, którzy złamali te zasadę, są swoistymi sygnałami ostrzegawczymi dla ich kolegów i koleżanek.
- Ważne jest również, aby o uzgodnionej przez nauczycieli i zapisanej w dokumentach szkolnych procedurze, zostali poinformowani wszyscy pracownicy, rodzice i uczniowie, zanim jeszcze pojawią się problemy.
- Wiedza o celu interwencji oraz jej przebiegu może być czynnikiem ułatwiającym późniejszą współpracę z uczniem i jego rodzicami. Pokazuje to, że szkoła poważnie traktuje swoje zadania profilaktyczne i jest przygotowana do ich realizacji.

Przykładowe pytania diagnostyczne

Pytania o zainteresowania

- Co lubisz robić po szkole?
- Czy masz jakieś hobby?
- Czy bierzesz udział w jakichś zajęciach pozalekcyjnych?
- Czy w ciągu ostatniego roku zrezygnowałeś z jakichś zajęć dodatkowych?

Pytania o kolegów

- Czy lubisz swoich kolegów z klasy?
- Czy masz bliskich przyjaciół?
- Czy są oni twoimi rówieśnikami?
- Czy w ciągu ostatniego roku zmieniłeś przyjaciół?
- Czym jest dla Ciebie przyjaźń?
- Co robisz z przyjaciółmi, żeby się zabawić?
- Czy urządzenie przyjęcia?
- Czy chodzicie do dyskoteki?
- Ilu z Twoich przyjaciół pali papierosy?
- Ilu z Twoich przyjaciół pije alkohol?
- Ilu z Twoich przyjaciół bierze narkotyki?

Pytania o rodzinę

- Czy Twoja rodzina lubi robić coś wspólnie? Co?
- Z kim w rodzinie masz najlepszy kontakt?
- Komu z domowników zwierzasz się ze swoich kłopotów?
- Czy w Twoim domu są zasady dotyczące godzin powrotu do domu?
- Czy ktoś w Twoim domu nadużywa alkoholu? (to jest pytanie dyskusyjne).

Pytania o szkołę

- Z których przedmiotów masz najlepsze oceny?
- Jakie masz oceny w tym roku szkolnym?
- Czy Twoje oceny zmieniły się, w porównaniu do ocen z zeszłego roku?
- Czy dochodzi do nieporozumień między Tobą a nauczycielami?

Pytania o używanie substancji psychoaktywnych

- W jakiej sytuacji zapaliłeś pierwszego papierosa (jointa, wypileś piwo)?
- Kiedy ostatnio piłeś alkohol?
- Ile wtedy wypileś?
- Czy palisz papierosy, (jakie, jak często)?
- Czy próbowałeś jakiegoś nielegalnego środka psychoaktywnego (ile razy, co)?
- Czy zdarzyło Ci się kupować narkotyki?
- Czy miałeś problemy (zdrowotne lub inne) związane z piciem alkoholu lub używaniem innych substancji psychoaktywnych?

Propozycja pytań diagnostycznych dotyczących rozpoznawania nadużywania lub uzależnienia:

- 1 grupa –nikotyna,
- 2 grupa –alkohol,
- 3 grupa – narkotyki,
- 4 grupa internet /gry komputerowe.

Czy sam kupowałeś narkotyki? Ile razy?

- Czy twoi znajomi (przyjaciele) piją mniej alkoholu (biorą mniej narkotyków) niż Ty?
- Czy ktoś z twoich bliskich (rodziny, przyjaciół) mówił ci, że pijesz zbyt dużo alkoholu (za dużo palisz lub masz problem z narkotykami)?
- Czy zdarza ci się nie pójść lub spóźnić się do szkoły z powodu zażycia narkotyków lub wypicia alkoholu?
- Czy pijesz alkohol lub bierzesz narkotyki, żeby pozbyć się nieśmiałości albo poczuć się pewniej?
- Czy pijesz alkohol lub bierzesz narkotyki po to, by uciec przed kłopotami w szkole lub w domu?
- Czy, zdarza się, że przed wyjściem na umówione spotkanie (randkę) czujesz potrzebę wypicia alkoholu lub zażycia narkotyku?
- Czy kiedykolwiek miałeś kłopoty finansowe z powodu picia alkoholu lub narkotyków?
- Czy straciłeś przyjaciół (przyjaciela), od kiedy zacząłeś pić alkohol lub narkotyki?
- Czy kiedyś „urwał ci się film” po wypiciu alkoholu lub zażyciu narkotyku?
- Czy z powodu picia alkoholu lub używania narkotyków trafiłeś kiedyś do szpitala lub miałeś kłopoty z policją?
- Czy zdarzyło się, że wypiliśmy więcej alkoholu (wziąłeś większą dawkę narkotyku) niż zamierzałeś?
- Czy próbowałeś przestać palić papierosy?
- Czy próbowałeś kiedyś przestać pić alkohol używać narkotyków?

Nawet jedna odpowiedź twierdząca, na któreś z powyższych pytań, jest już wyraźnym ostrzeżeniem wskazującym na nadużywanie substancji psychoaktywnych. Kilka odpowiedzi twierdzących oznacza, że mamy do czynienia z poważnym problemem.

Schemat postępowania interwencyjnego

Gdy podejrzewasz, lub wiesz, że uczeń używa jakiś środków psychoaktywnych (pali papierosy, pije alkohol lub bierze narkotyki) to rozpocznij interwencję.

Krok 1. Rozmowa interwencyjna z uczniem

1.Wyjaśnienie sytuacji – wyjaśnij powody zaproszenia na rozmowę:

„Zaprosiłam/em Cię na rozmowę, dlatego, że:

mam powody przypuszczać, że bierzesz narkotyki (pijesz alkohol/palisz papierosy). Jestem tym bardzo zaniepokojona/y. Musimy o tym poważnie porozmawiać.

lub:

wiem, że bierzesz narkotyki (pijesz alkohol/palisz papierosy).

Martwię się o ciebie i twoją przyszłość i dlatego chciałabym z Tobą poważnie porozmawiać na ten temat.

2.Zorientowanie się w sytuacji ucznia – na ile to będzie możliwe oceń skalę problemu.

Postaraj się uzyskać od ucznia jak najwięcej informacji o jego sytuacji – zadaj pytania diagnostyczne, porównaj zebrane w ten sposób informacje z danymi z obserwacji zachowania się ucznia na lekcjach / w szkole lub informacjami pochodzącymi z innych źródeł.

3.Udzielenie informacji zdrowotnej

Elementy informacji zdrowotnej

- Wyraź swoje zaniepokojenie związane z używaniem narkotyku (picciem alkoholu/paleniem papierosów);
- Powiedz o zmianach, jakie dostrzegasz (na podstawie obserwacji i odpowiedzi na pytania diagnostyczne) np., w sytuacji szkolnej ucznia, jej/jego wyglądzie zewnętrznym lub zachowaniu;
- Udziel rzeczowej informacji na temat bezpośrednich zagrożeń zdrowia i bezpieczeństwa związanych z używaniem danego środka psychoaktywnego;
- Wyraźnie powiedz, że oczekujesz, że uczeń przestanie używać danej substancji psychoaktywnej (alkoholu, papierosów, narkotyków);

- ❑ Poinformuj w konkretny sposób o dalszych krokach, jakie zamierzasz podjąć (możliwe konsekwencje szkolne);
- ❑ Poinformuj o tym, że zamierzasz skontaktować się z rodzicami.

Krok 2. Kontakt z rodzicami

Elementy komunikatu skierowanego do rodziców:

- ❑ Informacja, dlaczego zainteresowałaś/eś się ich dzieckiem;
- ❑ Wymiana informacji o stanie dziecka (pomocny jest „Test dla rodziców”);
- ❑ Informacja o zagrożeniach zdrowia i bezpieczeństwa dziecka, związanych z dalszym używaniem danego środka psychoaktywnego;
- ❑ Ustalenie dalszego postępowania, którego efektem będzie wspólne sformułowanie propozycji kontraktu dla dziecka:
 - ❑ -celu lub celów, jakie sobie stawiacie (np. ma więcej nie pić),
 - ❑ -przywilejów, jakie traci dziecko w związku z tym, że piło alkohol, paliło papierosy lub brało narkotyki (np. w domu – nie może spotykać się z kolegami, po lekcjach ma wracać prosto do domu; w szkole – nie bierze udziału w dodatkowych zajęciach np. sportowych i/lub w wycieczkach szkolnych),
- ❑ Listy zachowań, które będą podlegały kontroli w domu i w szkole:
 - np. w domu – pory powrotu do domu,
 - czas spędzany z rówieśnikami;
 - w szkole – obecność na lekcjach, spóźnienia,
- ❑ Jasnych zasad zachowania, których dziecko ma przestrzegać (np. w domu – nie robi awantur, nie wychodzi bez poinformowania rodziców gdzie i z kim będzie, wraca o ustalonej godzinie; w szkole – nie opuszcza lekcji, wykonuje polecenia nauczycieli),
- ❑ Konsekwencji ponoszonych przez dziecko w przypadku złamania ustalonych zasad (np. w domu – ograniczenie możliwości telefonowania do znajomych, dostępu do komputera; w szkole – wykonanie dodatkowej pracy z biologii),
- ❑ Przywilejów, jakie odzyska postępując zgodnie z zasadami na czas określony -(np. w domu – po dwóch tygodniach odzyskuje możliwość chodzenia po szkole do kolegi; w szkole – po miesiącu może ponownie uczestniczyć w zajęciach sportowych, brać udział w wycieczkach),
- ❑ Form współpracy rodziców i szkoły (np. rodzice uprzedzają wychowawcę, kiedy dziecko nie będzie w szkole, wychowawca, jak najszybciej informuje rodziców o nieobecności dziecka na lekcji),
- ❑ Czasu, na jaki obowiązują powyższe ustalenia (np. do pierwszej wizyty dziecka u specjalisty) i trybu ich weryfikacji (np. raz w tygodniu rozmawiamy o tym, jak nam idzie),
- ❑ Konsekwencji ponoszonych przez dziecko w przypadku złamania ustalonych zasad (np. w domu – ograniczenie możliwości telefonowania do znajomych, dostępu do komputera; w szkole – wykonanie dodatkowej pracy z biologii),

Krok 3. Zawarcie kontraktu z uczniem

Schemat kontraktu, który rodzice i przedstawiciel szkoły (zgodnie z tym, co ustalili w kroku 2 mogą zaproponować uczniowi:

Zobowiązuję się...(nie pić, nie palić, itp.).

Zobowiązuję się przestrzegać następujących zasad zachowania...

W związku z tym, że... (że piłem/am alkohol, paliłem/am papierosy itp.) na okres (np. miesiąca) tracą następujące przywileje ...lub

Przyjmuję do wiadomości, że zostaną odebrane mi następujące przywileje....

Zgadzam się, że jeśli w ciągu... będę przestrzegać powyższych zasad to zyskam następujące przywileje

Zgadzam się..., że za złamanie którejs z zasad poniosę następujące konsekwencje

Zgadzam się, że jeśli nie będę przestrzegać tego kontraktu to poniosę surowsze konsekwencje (wpisać, jakie) niż te, które są zapisane powyżej oraz zobowiązuję się do skorzystania z pomocy terapeutycznej (wpisać, jakiej w zależności oceny powagi problemu oraz realnych możliwości zorganizowania dziecku takich form pomocy).

Kontrakt

Kontrakt pomiędzy (imię i nazwisko uczennicy),rodzicem i wychowawcą sporządzony i podpisany dnia...

Kontrakt ma na celu pomoc i wsparcie (imię uczennicy) w próbie uwolnienia się z uzależnienia od brania środków odurzających, zmianę postawy do obowiązków szkolnych.

Zobowiązuje się do tego, że w trakcie trwania kontraktu:

- Nie opuszczę ani jednego dnia nauki w szkole bez wiedzy rodziców,
- Wszelkie problemy dotyczące osiągania wyników w nauce skonsultuję z wychowawcą,
- Rodzice będą znali mój rozkład lekcji w szkole – powiadomię ich o wszelkich zmianach dotyczących zajęć w szkole,
- Po zajęciach w szkole wracam do domu o ustalonej przez rodziców porze,
- Codziennie po powrocie ze szkoły spędzę z rodzicem przy stole minimum 15 minut i w otwartej rozmowie /patrząc w oczy/ przekażę informacje i wrażenia z dnia /trudności i powodzenia/,
- Nigdy nie okłamię rodziców w sprawach szkolnych,
- Nie będę brała ani szukała okazji do wzięcia jakiegokolwiek środka odurzającego,
- W momentach trudnych zwrócę się do wychowawcy lub pedagoga o wsparcie,
- Zobowiązuję się korzystać z gabinetu wychowawcy i pedagoga szkolnego, gdy będę tego potrzebowała.
- Zobowiązuję się do przestrzegania ustalonych zasad.
- Jestem świadoma celowości powstania kontraktu i znane mi są konsekwencje jego niedotrzymania.

Czas obowiązywania kontraktu:..... /Data/

Podpis uczennicy

Podpis rodzica

Podpis wychowawcy

Miejsce i data

Umowa między wychowawcą a rodzicem podpisana dnia.....w obecności pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły

1. Cel

Umowa ma na celu pomoc i wsparcie (imię i nazwisko uczennicy) w próbie uwolnienia się z uzależnienia od brania środków odurzających, podniesienie samooceny, zmianę postawy do obowiązków szkolnych, poprawę komunikacji w relacji rodzice – córka.

2. Lista zachowań w domu i szkole.

Zarówno wychowawca, jak i rodzice zobowiązują się do przestrzegania tych samych zachowań w stosunku do (imię uczennicy):

- Konsekwentności w egzekwowaniu zobowiązań,
- Stanowczości w stawianiu wymagań,
- Traktowania (imię uczennicy) w trakcie słuchania, rozmawiania,
- Okazywania stałej dyspozycyjności na potrzeby kontaktu /imię uczennicy/ z nami.

3. Zasady wychowania

Tak rodzic, jak i nauczyciel zobowiązuje się do przestrzegania tych samych zasad wychowania:

- Zasady dyskrecji – nie poszerzania kręgu osób w sprawie,
- Zasady otwartości do /imię uczennicy/ w trakcie słuchania, rozmawiania,
- Zasady prawdomówności,
- Zasady nie oceniania postępów (imię uczennicy) podczas realizowania przez nią kontraktu,
- Zasady nie wracania do zdarzeń, które są powodem zawarcia kontraktu, w formie negatywnej krytyki.

4. Konsekwencje i przywileje.

- Przywilejem dla uczennicy jest to, że może kontynuować naukę w szkole, ma szansę na
- Poprawę wyników nauki i uzyskanie promocji do następnej klasy.
- Rodzic samodzielnie określi przywileje córki za dotrzymanie kontraktu.
- Konsekwencją niedotrzymania kontraktu będzie decyzja dyrektora szkoły podjęta po zakończeniu czasu trwania umowy, czyli... /Data/.

5. Zobowiązaniu obu stron

Rodzic zobowiązuje się do:

- Wcześniejszego powiadomienia szkoły o przewidywanej nieobecności córki w szkole,
- Kontakt telefonicznego w każdy poniedziałek, w godz. 10.40 – 11.00 /pokój pedagoga lub gabinet dyrektora szkoły,
- Osobistego kontaktu z wychowawcą, pedagogiem szkolnym raz w miesiącu.

- Wychowawca zobowiązuje się do:
 - Telefonicznego powiadomienia rodzica w razie nieusprawiedliwionej nieobecności /imię uczennicy/ w szkole,
 - Powiadomienia rodzica o złamaniu kontraktu.

6. Czas obowiązywania umowy.

Umowa pomiędzy wychowawcą a rodzicem trwa od dnia podpisania do... /Data/.

Podpis rodzica

Podpis wychowawcy, miejsce, data.....

Bariery występujące w interwencji:

- Niepewność dotycząca trafności podejrzeń, że uczeń używa środków psychoaktywnych
- Tendencja do niedostrzegania lub minimalizowania wagi występujących w szkole problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych,
- Poczucie bezradności,
- Bariery występujące w interwencji:
 - Kłopoty nauczycieli z porozumiewaniem się z rodzicami,
 - Zachowanie rodziców związane ze stosowaniem przez nich często uzasadnionych mechanizmów obronnych,
 - Unikanie konfrontacji z sytuacją poprzez nieprzychodzenie na umówione spotkanie, albo poprzez milczenie,
 - Zaprzeczanie faktom (niemożliwe, przecież on jest.....)
 - Usprawiedliwianie dziecka (on jest w domu idealny, pomaga młodszej siostrze,.....),
 - Żądanie dowodów winy i szukanie winnych wśród innych dzieci,
 - Mechanizmy obronne nasilają się, gdy rozmowy przeprowadzane są grupowo nie indywidualnie.
- Trudnym elementem interwencji jest egzekwowanie zasad kontraktu, zarówno przez rodziców jak i nauczycieli.
- Brak współpracy personelu szkoły.

Warunki skuteczności interwencji

- Kierowanie działań do uczniów, którzy okazjonalnie sięgają po substancje psychoaktywne,
- Wspólne z rodzicami opracowanie kontraktu i przedstawienie go dziecku,
- Monitorowanie realizacji postanowień zawartych w kontrakcie,
- Współpraca z placówkami zewnętrznymi,
- Ważne jest, aby rodzice i nauczyciele byli w pełni przekonani o skuteczności i sensie jej wprowadzenia,
- Zainteresowanie nauczycieli tematyką uzależnień i problemów pojawiających się w szkołach i placówkach,
- Mieć na uwadze dobro dziecka, walczyć o nie i angażować się,
- Mieć motywację do tego by rozwijać swoje kompetencje społeczne, być gotowym i otwartym na nowe wyzwania.

Granice interwencji wychowawczej w świetle standardów prawa (wg M. Kaczmarek Biuro Rzecznika Praw Dziecka)

1. Granice prawa rodzinnego:

Zasady prawa rodzinnego,

- Zasada dobra dziecka
- Autonomii rodziny,
- Prymatu rodziny w wychowaniu dziecka,
- Monogamii,
- Świeckości prawa rodzinnego,
- Równouprawnienia małżonków,
- Trwałości związków małżeńskich.
- Władza rodzicielska,

Pojęcia związane z władzą rodzicielską:

- Dobro dziecka: wiek, stan zdrowia, uzdolnienia, cechy charakterologiczne,

- ❑ Interes społeczny:uwzględniany, gdy nie sprzeciwia się dobru dziecka,
- ❑ Obowiązek posłuszeństwa: podporządkowanie się woli rodziców –świadoma akceptacja,presja rodziców,
- ❑ Prawo do karcenia: wyjątkowość jego stosowania, perswazja.

Ingerencja w sferę władzy rodzicielskiej,

Dyrektywy oddziaływania na rodzinę.

2.Granice interwencji prawnej,(kiedy pomagać-, kiedy interweniować?)

- ❑ Zasada pomocniczości,
- ❑ Standardy międzynarodowe,
- ❑ Społeczny obowiązek zawiadamiania,
- ❑ Obowiązek prawny interwencji,
- ❑ Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków.

3.Instytucje pomocy i interwencji prawnej:(, na kogo i w jakim zakresie możemy liczyć?)

Sąd rodzinny,

Kurator sądowy,

Policja,

Służba zdrowia,

Pomoc społeczna,

Zintegrowany system pomocy dziecku i rodzinie

4.Granice praw dziecka:

Źródła praw dziecka,

„Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka art..30 Konstytucji RP

„każde dziecko wymaga szczególnej opieki i troski,w tym właściwej opieki prawnej”- Preambuła Konwencji o Prawach Dziecka.

Dobro dziecka –najlepiej pojęty interes dziecka,

Świadomość i znajomość praw dziecka w postępowaniu instytucji społecznych,

Prawa a obowiązki.

- ❑ Prawa i wolności mają podstawy i źródła wynikające z tytułu bycia człowiekiem, dzieckiem (prawo naturalne),
- ❑ Prawa nie bilansują się z obowiązkami – nie można warunkować praw,wypełnianiem obowiązków.
- ❑ Źródłem obowiązków jest fakt przebywania i funkcjonowania w określonym środowisku, w roli.
- ❑ Z obowiązkami ścisły związek mają nagrody i kary.

Karta Praw i Obowiązków Rodziców w Europie

1. Rodzice mają prawo do wychowywania swoich dzieci w duchu tolerancji i zrozumienia dla innych, bez dyskryminacji wynikającej z koloru skóry, rasy, narodowości, wyznania, płci oraz pozycji ekonomicznej.

Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w duchu odpowiedzialności za siebie i za cały ludzki świat.

2. Rodzice mają prawo do uznania ich prymatu jako „pierwszych nauczycieli” swoich dzieci.

Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w sposób odpowiedzialny i nie zaniedbywać ich.

3. Rodzice mają prawo do pełnego dostępu do formalnego systemu edukacji dla swoich dzieci z uwzględnieniem ich potrzeb, możliwości i osiągnięć.

Rodzice mają obowiązek zaangażowania się jako partnerzy w nauczaniu ich dzieci w szkole.

4. Rodzice mają prawo dostępu do wszelkich informacji o instytucjach oświatowych, które mogą dotyczyć ich dzieci.

Rodzice mają obowiązek przekazywania wszelkich informacji szkołom, do których uczęszczają ich dzieci, informacji dotyczących możliwości osiągnięcia wspólnych(tj. domu i szkoły) celów edukacyjnych.

5. Rodzice mają prawo wyboru takiej drogi edukacji dla swoich dzieci, która jest najbliższa ich przekonaniom i wartościom uznawanym za najważniejsze dla rozwoju ich dzieci.

Rodzice mają obowiązek dokonania świadomego wyboru drogi edukacyjnej, jaką ich dzieci powinny zmierzać.

6. Rodzice mają prawo domagania się od formalnego systemu edukacji tego, aby ich dzieci osiągnęły wiedzę duchową i kulturową.

Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w poszanowaniu i akceptowaniu innych ludzi i ich przekonań.

7. Rodzice mają prawo wpływać na politykę oświatową realizowaną w szkołach ich dzieci.

Rodzice mają obowiązek osobiście włączać się w życie szkół ich dzieci i stanowić istotną część społeczności lokalnej.

8. Rodzice i ich stowarzyszenia mają prawo wydawania opinii i przeprowadzania konsultacji z władzami odpowiedzialnymi za edukację na wszystkich poziomach ich struktur.

Rodzice mają obowiązek tworzyć demokratyczne, reprezentatywne organizacje na wszystkich poziomach. Organizacje te będą reprezentowały rodziców i ich interesy.

9. Rodzice mają prawo do pomocy materialnej ze strony władz publicznych, eliminującej wszelkie bariery finansowe, które mogłyby utrudnić dostęp ich dzieci do edukacji.

Rodzice mają obowiązek poświęcać swój czas i uwagę swoim dzieciom i ich szkołom, tak, aby wzmocnić ich wysiłki skierowane na osiągnięcie określonych celów nauczania.

10. Rodzice mają prawo żądać od odpowiedzialnych władz publicznych wysokiej jakości usługi edukacyjnej.

Rodzice mają obowiązek poznać siebie nawzajem, współpracować ze sobą i doskonalić swoje umiejętności „pierwszych nauczycieli” i partnerów w kontakcie: szkoła - dom.

Wykaz miejsc, gdzie można uzyskać pomoc (załącznik nr 1)

Powołanie Komisji Dyscyplinarnej

Uczeń, który narusza przepisy obowiązujące w szkole, może być wezwany (indywidualnie lub wraz z rodzicem) do stawienia się przed komisją dyscyplinarną.

Skład komisji:

Przewodniczący: dyrektor gimnazjum,

Członkowie: wychowawca i pedagog

Przewidziane kary:

a) upomnienie ustne

b) wpis do akt ucznia

c) wniosek o przeniesienie do Szkolnego Ośrodka Wychowawczego,

Załącznik 1.

LISTA WAŻNYCH MIEJSC –tu można uzyskać pomoc

- **Punkt ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wólce: wtorki godz.: 15-19 *Dolny Kościół Św. Trójcy* p. Iwona Wyszyńska;**
- **Kurator sądowy p. Beata Olech ul. Wallenroda 4D dyżury: pn. śr. 8³⁰-15 tel. (081) 477-52-46; p.421**
- **Policja 997**
- **Komisariat Policji w Niemcach: tel.(081) 751-00-07**
- **Kuratorium Oświaty w Lublinie: tel. (081) 532- 92-81;**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce tel. (081) 751-00-87;**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Niemcach tel. (081) 756-17-66;**
- **Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna Lublin ul. Karłowicza 4, tel. (081) 532-80-78;**
- **Powiatowy Urząd Pracy Lublin ul. Melgiewska 11 p.210 doradca zawodowy tel. (081)746-20-51 w.227;**
- **Pedagog szkolny w Gimnazjum w Pliszczynie tel. (081)751-08-58;**
- **Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin Lublin ul. Narutowicza 32, tel. (081) 532-11-53,**
- **„Pomarańczowa Linia” Pomaga rodzicom, których dzieci piją tel. 0-800-14-00-68; (*połączenia bezpłatne*)**
- **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 0-800-120-002 (*połączenia bezpłatne*);**
- **Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR ul. Hutnicza 10B tel. (081) 745-10-10;**
- **Poradnia Leczenia Uzależnień al. Tysiąclecia 5, tel (081)532-77-37,**

- **Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Uzależnionym AGAPE**
ul. Bernardyńska 5; tel (081)534-38-87,